

โปรแกรมจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมความแตกฉานด้านสุขภาพ
ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระยะก่อนลุกลาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)
สาขาวิชาเอกสุขภาพศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ.2551

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

โปรแกรมจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมความแตกฉานด้านสุขภาพของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระยะก่อนลุกลาม

(PARTICIPATORY LEARNING STRATEGY TO PROMOTE HEALTH LITERACY OF PRE INVASIVE CERVICAL CARCINOMA PATIENT)

ฐิติยา แก้วสมบุญ 4637249 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์); สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ษะนวนทอง ชนสุกาญจน์ Dr.P.H, สุปรียา ดันสกุล ค.ศ.,
สุนิตย์ วีระศักดิ์วิชา M.D.Dr.med, สุปรีดา เมฆอนันตโกศล ร.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผล โปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการสร้างเสริมความแตกฉานด้านสุขภาพ ของผู้ป่วยมะเร็งปากมดลูกระยะก่อนลุกลามที่มารับการตรวจปากมดลูกด้วยกล้องขยาย ที่โรงพยาบาลศิริราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 60 ราย แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลอง 30 ราย กลุ่มเปรียบเทียบ 30 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามคุณสมบัติที่กำหนด กลุ่มทดลองเข้าร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ดำเนินการศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน- สิงหาคม 2551 รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเอง ก่อนและหลังการทดลอง แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test, Paired t-test

ผลการศึกษา พบว่า หลังทดลอง กลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงความแตกฉานด้านสุขภาพในเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับมะเร็งปากมดลูกและการตรวจปากมดลูกด้วยกล้องขยาย การรับรู้ภาวะแทรกซ้อนจากการตรวจ ดีกว่าก่อนทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p\text{-value} < 0.001$ และสามารถลดความวิตกกังวลลงได้ รวมทั้งพฤติกรรมขณะเข้ารับการตรวจสามารถปฏิบัติตัวได้ถูกต้องตามขั้นตอนดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ในเรื่องความวิตกกังวลภายหลังการตรวจและความตั้งใจวางแผนปฏิบัติตัวภายหลังการตรวจ กลุ่มทดลองมีความวิตกกังวลลดลงและมีการวางแผนปฏิบัติตัวภายหลังการทดลองดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.001$

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงว่าโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ทำให้ผู้ป่วยแตกฉานด้านสุขภาพ มีความเข้าใจข้อมูลเรื่องมะเร็งปากมดลูกและการตรวจปากมดลูกด้วยกล้องขยาย สามารถตีความนำข้อมูลไปใช้ปฏิบัติเมื่อเข้ารับการตรวจ ดังนั้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้ป่วยเกิดความแตกฉานด้านสุขภาพ จึงควรพิจารณานำองค์ประกอบของการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับผู้ป่วยกลุ่มอื่นๆต่อไป

คำสำคัญ : การตรวจปากมดลูกด้วยกล้องขยาย/การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม/ความแตกฉานด้านสุขภาพ/มะเร็งปากมดลูกระยะก่อนลุกลาม

**PARTICIPATORY LEARNING STRATEGY TO PROMOTE HEALTH LITERACY OF
PRE-INVASIVE CERVICAL CARCINOMA PATIENT**

THITIYA KAEWSOMBOON 4637249 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORY COMMITTEE : CHANUANTONG TANASUGARN Dr.P.H.,
SUPREYA TANSAKUI Dr.P.H., SUWANIT THERASAKVICHYA M.D.Dr.med,
SUPREEDA MAKANANTAGOSOL M.A.(POLITICAL SCIENCE)

ABSTRACT

The purpose of this quasi-experimental research was to evaluate the effectiveness of a participatory learning program to promote health literacy of pre-invasive cervical carcinoma patients undergoing Colposcopy at Siriraj hospital, Bangkok.

The sample were selected on a purposive sampling on the basis of specific criteria. The total population of this study consisted of sixty patients, thirty patients received the intervention and thirty patients served as comparison. The study was conducted from June to August, 2008. Self administered questionnaires were used for data collection before and after interventions. Frequency, percentage, means, standard deviation, paired t-test and independent t-test were used for data analysis.

The study findings revealed that immediately after the experiment the experimental group had statistically significant higher mean scores of knowledge on cervical cancer and Colposcopy, fewer perceived complications after Colposcopy, lower levels of anxiety and more compliance behavior during the Colposcopy procedure. They also had lower anxiety levels and greater adherence to the discharge plan after leaving the hospital. The experimental group additionally had lower anxiety levels and greater adherence than the control group after the experiment.

Based on this finding, it can be concluded that the participatory learning program was effective to improve health literacy of patients undergoing Colposcopy. Therefore it is recommended that the participatory learning program should be used to promote health literacy of pre-invasive cervical carcinoma patient in other hospitals.

**KEY WORDS : COLPOSCOPY/ HEALTH LITERACY / PARTICIPATORY
LEARNING / PRE-INVASIVE CERVICAL CARCINOMA**

153 pp.